

Specializační vzdělávání lékařů.

Ústav sociálního lékařství a zdravotní politiky Lékařské fakulty Univerzity Palackého v Olomouci poskytuje specializační vzdělávání lékařů.

Specializační vzdělávání je vzdělávání, kterým lékaři získávají tzv. specializovanou způsobilost ve svých oborech. „Úspěšným ukončením studia na lékařské fakultě získává lékař takzvanou odbornou způsobilost k výkonu lékařského povolání. To je však pouze první stupínek na pomyslném žebříčku. Cílem většiny lékařů zpravidla získání tzv. specializované způsobilosti, kterou lékař získá úspěšným složením atestační zkoušky a lékař umožňuje samostatný výkon povolání bez odborného dohledu. Postavení lékaře po získání specializované způsobilosti se dramaticky mění. Lékař se stává kompetentní k výkonu celé řady činností, což přináší lepší postavení, větší samostatnost, vyšší prestiž, vyšší příjem, ale na druhé straně především velkou zodpovědnost za svoji činnost a rozhodnutí.“ (Šedo, cit. dne 3. 5. 2014)

Specializační vzdělávání v jednotlivých oborech jsou stanovena příslušnými vzdělávacími programy. Je sestaveno z odborných kurzů, odborných praxí a samostudia. Odborné kurzy se liší podle typu oboru, některé jsou však společné a je nutné, aby jimi „prošli“ všichni lékaři. Jako povinnou součást vzdělávacích programů specializačního vzdělávání a nástavbových oborů Ministerstvo zdravotnictví zařadilo také kurz „Základy lékařské etiky, komunikace, managementu a legislativy“.

Kurz v rámci Lékařské fakulty Univerzity Palackého v Olomouci je zajišťován na Ústavu sociálního lékařství a zdravotní politiky. Jeho náplň je stanovena ve věstníku Ministerstva zdravotnictví ČR (dále jen MZ ČR), naposledy byl obsah kurzu uveřejněn ve Věstníku 1/2013, v kapitole 3, na straně 18.

Kurz je podle nařízení ministerstva 16-ti hodinový, vyučuje se v průběhu 2 dní. Témata jsou odborně i časově strukturována také podle MZ ČR. Kurz obsahuje tato témata:

- **Základy lékařské etiky** (3 hod) – konkrétně etické kodexy, etické chování zdravotníků, práva a povinnosti pacientů, informovaný souhlas, dilemata současné medicíny, eutanázie, interrupce, aj.
- **Komunikace** (2 hod) – konkrétně komunikace s problémovým pacientem, komunikace s osobami se specifickými potřebami.
- **Organizace a řízení zdravotnictví, financování zdravotní péče** (4 hod) - konkrétně informace o základních zákonných a prováděcích předpisech ve zdravotnictví, druhy, formy a právní postavení zdravotnických zařízení, základy kvality péče a bezpečí, povinnosti zdravotnických

pracovníků, práva a povinnosti, vedení a nakládání se zdravotnickou dokumentací, zejména postup lege artis, mlčenlivost, nemocenské a důchodové pojištění.

- **Ekonomické a personální aspekty řízení** (3,5 hod) – konkrétně systém všeobecného zdravotního pojištění, personální řízení - Zákoník práce, komunikace s ekonomickými institucemi – daňové přiznání, evidence majetku, finanční toky).
- **Právo a medicína** (1,5 hod) – konkrétně právní odpovědnost ve zdravotnictví.

Personální zabezpečení kurzů je také stanoveno ve Věstníku MZ ČR a lektory mohou být jen osoby, které mají znalost zdravotnického práva a veřejného zdravotnictví, zejména osoby se vzděláním a profesní zkušeností v oblasti zdravotnického práva v délce alespoň 5 let. Dále mohou být součástí lektorského týmu další osoby, které mají praxi v oblasti řízení zdravotnictví nejméně 5 let, studovali management, ať již na vysoké škole nebo v MBA programu, popřípadě obdobných programů vysokých škol či celoživotního vzdělávání. Doklady o vzdělání a praxi našich vyučujících muselo být tedy zasláno na MZ ČR a každý jednotlivý vyučující musel být speciálně pro výuku specializačního vzdělávání schválen.

Znamená to, že každý lékař, který získal specializaci v jakémkoliv lékařském oboru, má přehled nejen o základních etických principech v medicíně, které vycházejí jak z Hippokratovy přísahy, judaismu a křesťanství, tak ze sekularizovaných moderních filozofických proudů, ale také o dilematickém charakteru medicínského rozhodování. Znovu prochází etické i právní normy, vztahující se k právům a povinnostem pacientů, včetně zákonných i etických pravidel sdělování informací.

V hodinách komunikace si lékaři vyzkouší prakticky sdělování informací s problémovými pacienty, nebo s osobami se specifickými potřebami, v hodinách managementu zase získají informace o řízení velkých či malých nemocnic. Ekonomické zabezpečení zdravotnictví je přednášeno zejména v tématech, týkajících zdravotního pojištění, ekonomické zabezpečení nemocných nebo hendikepovaných osob zase v tématech nemocenského a důchodového pojištění. Všechna témata jsou provázána se zákonnými i etickými normami, které jsou pro zabezpečení kvalitního zdravotnického systému nezbytné: zákonem č. 372 z roku 2011 Sb., o zdravotních službách a podmínkách jejich poskytování, zákonem č. 48 z roku 1997 Sb., o veřejném zdravotním pojištění, Úmluvou na ochranu lidských práv a důstojnosti lidské bytosti v souvislosti s aplikací biologie a medicíny (96/2001 Sb. mezinárodních smluv), etickým kodexem České lékařské komory, ale zejména Hippokratovou přísahou, jejíž původní znění obsahuje nejdůležitější vzkazy pro lékaře po všechna staletí: odborné postavení lékaře, dobro pro pacienta, jeho ochrana před poškozením a před křivdou, protekce lidského života, povinná mlčenlivost (Ivanová, Klos a kol., 2005, s. 21-22)

Medicína byla a je prestižním povoláním, vždyť jejím cílem a cílem celého zdravotnického systému je udržení a zlepšení zdravotního stavu obyvatelstva i každého jednotlivce. Lékaři jsou proto povinni se vzdělávat po celý život, podle požadavků jejich profese i podle toho, jak funguje v čase naše společnost. Specializační vzdělávání jim umožňuje obojí.

Zájem o specializační vzdělávání na ÚSL nezdědka převyšuje kapacitu kurzů. Tento zájem svědčí o kvalitě výuky a profesionalitě přednášejících pedagogů.

Použitá literatura:

IVANOVÁ, K., KLOS, R. eds. *Kapitoly z lékařské etiky*. 2. upravené vydání. Olomouc: VUP, 2004. 146 s. ISBN: 978-80-244-0892-9.

ŠEDO, J. *Vademecum: Specializační vzdělávání lékařů*. Dostupné na

<http://www.mladilekari.com/2013/03/vademecum-specializacni-vzdelavani-lekaru/>

Více informací Ústavu sociálního lékařství a zdravotní politiky, jeho pracovních, řešených projektech a aktualitách naleznete na webu ústavu www.usl.upol.cz.

Těšíme se na Vaši návštěvu.